

Những Áng Thơ Hào Khí Lạc Hồng

Người Việt thích làm thơ. Thơ về tình yêu thì rất nhiều, những loại thơ khác như thơ Đạo, thơ nhớ quê hương, thơ về cuộc đời, thơ vịnh cảnh, v.v. chiếm phần còn lại. Riêng loại thơ hào khí về tình quê hương, dân tộc thì lại lưa thưa không nhiều lắm. Hôm nay, VT xin giới thiệu với bạn đọc vài áng thơ hào khí tràn đầy tình quê hương của dòng giống Lạc Hồng. Hơn 4000 năm văn hiến, biết bao nhiêu trang sử đấu tranh, tràn đầy huyết lệ, nhưng rồi đây, mấy mươi năm nữa, tương lai nước Việt sẽ ra sao với giặc Tàu cộng phía Bắc và những tay sai của chúng đang thực hành kế hoạch xâm lăng... Có mấy ai nghĩ đến những tiền nhân đã anh dũng chiến đấu chống giặc ngoại xâm bảo vệ từng tấc đất quê hương, mà thấy hổ thẹn trong lòng chăng?

1. Trước hết, xin giới thiệu bài thơ tứ tuyệt "tuyên ngôn độc lập" của vị danh tướng bách chiến bách thắng Lý Thường Kiệt.

Nam quốc sơn hà

Nam quốc sơn hà nam đế cư
Tiệt nhiên định phận tại thiên thư
Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm?
Nhữ đẳng hành khan thủ bại hu!

Dịch nghĩa:

Núi sông nước Nam, vua Nam ở
Cương giới đã ghi rành rành trong sách trời.
Có sao lũ giặc bạo ngược kia đến xâm phạm?
Chúng bay hãy chờ coi thế nào cũng chuốc lấy bại vong.

2. Ké tiếp là một áng thơ văn thiêng cỗ kiệt tác khá dài, tương đương với bao đạo hùng binh, trong việc giữ gìn bờ cõi nước Việt chống lại giặc Tàu đang xâm lăng nước Việt vào thời nhà Trần. Áng thơ văn bất hủ này, giá trị không thua gì truyện Kiều. Ở viện bảo tàng bên Nhật, còn có khắc in nguyên văn tiếng Hán bản "Hịch Tướng Sĩ" của Đức Thánh Trần. Mỗi khi mình đọc lại, nghe như mạch máu sôi trào, trong lòng đầy cảm khái. Bài Hịch này, Hưng Đạo Vương viết để truyền dạy các tướng sĩ dưới quyền, kêu gọi lòng yêu nước, yêu nhà, tinh thần trách nhiệm của đấng nam nhi, v.v. Xin trích dẫn một đoạn:

“Tiền của dẫu lăm không mua được đầu giặc; chó săn tuy hay không đuổi được quân thù. Chén rượu ngọt ngon không làm giặc say chết; giọng hát réo rắt không làm giặc điếc tai. Lúc bấy giờ chúa tôi nhà ta đều bị bắt, đau xót biết chừng nào ! Chẳng những thái áp của ta không còn mà bỗng lộc các ngươi cũng thuộc về tay kẻ khác; chẳng những gia quyến của ta bị đuổi mà vợ con các ngươi cũng bị kẻ khác bắt đi;

chẳng những xã tắc tổ tông ta bị kẻ khác giày xéo mà phần mộ cha ông các ngươi cũng bị kẻ khác bới đào; chẳng những thân ta kiếp này chịu nhục đến trăm năm sau tiếng nhơ khôn rửa, tên xấu còn lưu, mà gia thanh các ngươi cũng không khỏi mang danh là tướng bại trận. Lúc bấy giờ, dẫu các ngươi muốn vui chơi thỏa thích, phỏng có được chăng?"

[Xem nguyên bài tại đây gồm tiếng nho, phiên âm hán việt, dịch nghĩa, và bản dịch tiếng Anh của VT.](#)

3. Cũng trong thời Trần, đã lưu lại câu nói bất hủ của danh tướng Trần Bình Trọng khi bị giặc Tàu bắt và dụ dỗ đầu hàng: "Ta thà làm quỷ nước Nam, chứ không thèm làm vương đất Bắc!"

4. Vị danh tướng Phạm Ngũ Lão, con rể của Đức Thánh Trần, cũng để lại cho hậu thế một bài thơ thất ngôn tú tuyệt đầy hào khí tình yêu quê hương và chí nam nhi :

Thuật hoài

Hoành sóc giang sơn kháp kỷ thu,
Tam quân tì hổ khí thôn ngưu.
Nam nhi vị liễu công danh trái,
Tu thính nhân gian thuyết Vũ Hầu

Bản dịch tiếng Việt của Bùi Văn Nguyên:

Thuật hoài (Tỏ Lòng)
Múa giáo non sông trải mấy thu
Ba quân khí mạnh nuốt trôi trâu.
Công danh nam tử còn vương nợ,
Luống thẹn tai nghe chuyện Vũ Hầu * (Gia Cát Lượng thời Tam Quốc)

5. Trong thời Lê, thì nổi tiếng nhất là bài "Bình Ngô Đại Cáo" của Nguyễn Trãi. Hai câu thơ "Hào kiệt như sao buổi sớm, nhân tài như lá mùa Thu" là từ áng thơ này. Đây là một bài thông cáo thiên hạ, Nguyễn Trãi viết thay vua Lê Lợi, kể về sự mười năm kháng chiến chống Minh và tuyên bố độc lập của nước Việt, thoát khỏi sự đô hộ của giặc Tàu.

6. Tiếp theo, xin giới thiệu bài "Cảm Hoài" của Đặng Dung .

Cảm hoài

Thế sự du du nại lão hà?
Vô cùng thiên địa nhập hàm ca
Thời lai đồ điếu thành công dị,

Vận khú anh hùng ảm hận đa.
Trí chủ hữu hoài phù địa trực,
Tẩy binh vô lộ vân thiên hà.
Quốc thù vị báo đầu tiên bạch,
Kỷ độ Long Tuyền đói nguyệt ma.

Dịch nghĩa: trích từ wikipedia

Việc đòi dangle đặc mà ta đã già, biết làm thế nào?
Trời đất mênh mông đắm trong cuộc rượu hát ca.
Khi gặp thời, người làm nghề hàng thịt, kẻ câu cá cũng dễ thành công,
Lúc lỡ vận, bậc anh hùng đành phải nuốt hận nhiều.
Giúp chúa, những mong xoay trục đất lại,
Rửa vũ khí không có lối kéo tuột sông Ngân xuống.
Thù nước chưa trả được mà mái tóc đã bạc sớm,
Bao phen mang gươm báu mài dưới bóng trăng.

Bản dịch của Phan Kế Bính

Việc đòi bối rối tuổi già vay,
Trời đất vô cùng một cuộc say.
Bàn tiện gấp thời lên cũng dễ,
Anh hùng lỡ bước ngẫm càng cay.
Vai khiêng trái đất mong phò chúa,
Giáp gột sông trời khó vạch mây.
Thù trả chưa xong đầu đã bạc,
Gươm mài bóng nguyệt biệt bao rày

Nói đến các bậc anh hùng nay giờ , mà chưa nói đến những bậc cân quắc anh thư. Nước Việt mình có ai lại không biết đến Hai Bà Trưng và Bà Triệu . Không nói đến lịch sử Việt-Nam, mà nói rộng ra lịch sử thế giới, mình nghĩ rằng cũng chẳng có những bậc anh thư nào anh hùng hơn những vị liệt nữ của nước Việt ta. Bên Pháp nổi tiếng nhất là Joan of Arc, nhưng lại bị ngay người nước của họ phản bội đem Bà đi đốt sống. Chẳng như người Việt chúng ta rất kính ngưỡng những bậc anh thư đã hy sinh giành độc lập cho quê hương.

Bà Triệu với câu nói hào khí bất hủ :

7. "Tôi muốn cưỡi cơn gió mạnh, đạp luồng sóng dữ, chém cá kình ở biển Đông, đánh đuổi quân Ngô giành lại giang sơn, cởi ách nô lệ, chứ không chịu khom lưng làm tỳ thiếp người!"

Sau đây là những áng thơ ca ngợi Bà Triệu:

8. Vịnh Bà Triệu

Mê Linh khuất bóng, gái còn ai?
Bà Triệu nhà ta cũng đáng tài
Vùng vẫy non sông ba thước vú
Xông pha tên đạn một đầu voi
Duyên tràn chặng chút tơ vương môi
Nợ nước riêng mình gánh nặng vai
Thua được cũng cho Ngô biết mặt
Lam Sơn còn có gái tài trai
Tản Đà (An Nam tạp chí 1932)

Nguồn: Tản Đà toàn tập - Tập I, Nxb Văn học, 2002

Kiếm tìm trên mạng những bài thơ ca ngợi Bà Triệu, thấy bài thơ sau đây của thi sĩ Trần Bảo Kim Thư rất hay.

9. Bà Triệu

Tác giả: Trần Bảo Kim Thư

Trí mưu há dễ kém râu mày
Dũng lược hơn người, thử vận xoay
Muốn chém cá kình, đè sóng dữ
Chẳng làm tỳ thiếp, sống nhờ ai*
Múa gươm, xông trận như thần tướng
Cồng đánh, voi gầm tựa sấm oai
Hai mấy mùa xuân đời thoảng chốc
Ngàn năm hậu thế miêu đền xây.

2016

Thơ về Hai Bà Trưng, mình xin giới thiệu một áng thơ kiệt tác của nữ sĩ Ngân Giang. Có nghe người nhà kể lại khi thi sĩ Đông Hồ ngâm đến câu trên bục giảng "Chàng ơi, điện ngọc bơ vơ quá ..." thì cảm xúc nghẹn ngào mà qua đời . (Trang wikipedia tiếng Việt về Đông Hồ cũng có nhắc đến giai thoại này) .

10 . Trung Nữ Vương

Thù hận đôi lần chau khoé hạnh
Một trời loáng thoáng bóng sao rơi
Đòn sương vó ngựa xa non thẳm
Gạt gió chim bồ câu vượt dặm khơi

Ngang dọc non sông đường kiếm mã
Huy hoàng cung điện nếp cân đai
Bốn phương gió bão dồn chân ngựa
Tám nẻo mưa ngàn táp đoá mai

Máu đỏ cốt xong thù vạn cõ
Ngai vàng đâu tính chuyện tương lai
Hồn người chín suối cười an ủi
Lê nén năm canh rỏ ngậm ngùi

Lạc tướng quên đâu lời tuyết hận
Non hồng quét sạch bụi trần ai
Cờ tang điểm tướng nghiêm hàng trận
Gót ngọc gieo hoa ngát mây trời...

Ái bắc quân thù kinh vó ngựa
Giáp vàng khăn trở lạnh đầu voi
Chàng ơi, điện ngọc bơ vơ quá,
Trăng chéch ngôi trời bóng lẻ soi

Ngân Giang – 1939

Bản dịch tiếng Anh của Vương Thanh:

Many rivers and mountains
have seen sword and horse together.
Magnificent is the palace with her queenly glamour.
Facing the country's plaguing rains and storms
like an enduring cherry blossom flower,
she leads her armies into war battles.

Red blood poured to settle the thousand-year vengeance
It wasn't planned that a throne will be gained,
But only to let the departed soul
in the other world
smile in appeasement.
A candle's tears
trickle
throughout the night.

The vows of vengeance,
the Viet commander does not forget.

From the high mount'n she descends
to wipe clean the dust of the world.
Her queenly footsteps bring hope
for a liberated Vietnam's future.

At the northern border,
wearing mourning scarf and golden armor,
she rode her elephant into battle.
On hearing the trampling of hooves coming near,
the enemies became frightened,
and ran back to their borders.
Victory after victory, but in her heart
she kept longing for her husband:
O My Love,
The tilted moon shines on my loneliness.
Without thee, the Jade Palace's so cold and desolate.

11. Những bài thơ vịnh những bậc anh hùng, anh thư cũng nhiều người làm. Nhưng chưa có bài thơ nào đặc biệt như bài "Trả Ta Sông Núi" của thi hào Vũ Hoàng Chưong . Áng thơ này gom bao nhiêu trang sử Việt oai hùng vào một bài, lời thơ hào khí ngút trời, đối giặc thù sắc như dao kiếm. Bài thơ này gồm 120 câu, xin trích dẫn vài đoạn:

Cờ báo phục hai bà khởi nghĩa
Duối quân thù, xung đê một phuong
Long Biên sấm dậy sa trường
Ba thu xã tắc, miếu đường uy nghi
Xót nòi giống, quản chi bồ liễu
Dòng Cảm Khê còn réo tinh anh
Một phen sông núi tranh giành
Má hồng ghi dấu sứ xanh đời đời
Bể dâu mây cuộc đổi đời
Lòng trăm họ vẫn dầu sôi bùng bùng
Mai Hắc Đế, Phùng Hưng, Bố Cái
Liều thế cô dâng lại biên cương

Đầu voi, Lê Hải Bà Vương (chú thích: Bà Triệu)
Dù khi chiến tử vẫn guơm anh hào
Tinh thần độc lập nêu cao
Sài lang kia, núi sông nào của người?
Núi sông áy của người dân Việt

....
Ôi Việt sử là tranh đấu sỹ
Trước đến sau cầm cự nào ngơi
Tinh thần độc lập sáng ngời
Bao người ngã, lại bao người đứng lên

.....
Trả núi sông ta! lời dĩ vãng
Thiên thu còn vọng đến tương lai
Trả ta sông núi! câu hùng tráng
Là súng là guơm giữ đât đai
Trông lên cao ngất phương trời
Hồn thiêng liệt sĩ bừng tươi sắc cờ.

Mời xem nguyên bài "Trả Ta Sông Núi" theo link này :
http://poem.tkaraoke.com/11858/Tra_Ta_Song_Nui.html

Sau hết, mình cũng xin góp một bài thơ cảm khái về những trang sử Việt, và lòng kính ngưỡng những bậc anh thư, anh hùng nước Việt của một thời xa xưa.

Anh Khí Nghìn Thu / Patriotic Vietnamese Spirit

Ôn trang sử Việt chiều mưa
Trống Mê Linh tự ngàn xưa vọng về...

Sử Việt lẫy lừng trang vể vang
Anh hùng, liệt nữ, nợ giang san
Kình ngư lượt sóng gìn sông núi
Bạch tượng dẫn binh dẹp bạo tàn
Gò Đống, lửa bùng cơn địa chấn
Sông Đăk, máu rửa hận xâm lăng
Dư đồ từng tấc, Hồn Dân Tộc
Anh khí nghìn thu rạng nước Nam.

English translation by VT:
While rereading pages of Viet history one rainy evening,
the sounds of drums in Mê Linh,
from thousands of years ago,

calling for a United People,
reverberate in my mind.

Viet history contains many pages of glory.
Heroes paid their debts to the country.
Braving the wilderness, the Trieu Lady fought to protect the mountains and rivers.
Riding white elephants, the Trung Sisters chased away the aggressors.
At Đồng Da, “lightning-fire-and-earthquake” force frightened the enemies.
In Bạch Đằng, blood reddened the river to pay for the crimes of the invaders.
Each meter of land was defended by our self-sacrificing ancestors.
May The Patriotic Vietnamese Spirit help protect our country forever!

Vương-Thanh - 3/24/18

www.vietnamvanhien.org

